

ЖАҢА ӨЗБЕКСТАН –ҮШІНШІ РЕНЕССАНС ИДЕЯСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

Нуржамал Қалмырзаева Бекполат қызы

*Әжінияз атындағы Нөкіс мемлекеттік
педагогика институты магистранты*

Аннотация: Бұл мақалада Жаңа Өзбекстан кезеңіндегі әлеуметтік—саяси реформалар, адами капиталды жаңғырту, білім мен ғылымға басымдық беру және «Үшінші Ренессанс» идеясын іске асырудың ғылыми негіздері талданады. Мақалада елдің экономикалық, әлеуметтік, мәдени және ғылыми дамуында реформалардың рөлі қарастырылып, адам капиталының дамуы, білім мен ғылымды жаңғырту, инновациялық экономиканың құрылуы, рухани жаңғыруы және ұлттық мәдени мұраның сақталуы мәселелері ғылыми тұрғыдан зерттелген. Сонымен қатар, заң үстемдігі, ашық басқару, цифрлық трансформация, жастар инновациялық әлеуметі, аймақтық даму сияқты стратегиялық факторлар Үшінші Ренессансқа апаратын маңызды құралдар ретінде көрсетілген.

Тірек сөздер: Жаңа Өзбекстан реформалары, үшінші Ренессанс кезеңі, ұлттық даму стратегиясы, адами капитал дамуы, инновациялық экономика моделі, ғылым мен білім интеграциясы, рухани жаңғыру парадигмасы.

Соңғы жылдардағы реформалар Өзбекстанның экономикалық, саяси және мәдени дамуын жаңа деңгейге көтерді. Президент Ш.М.Мирзиёев жарияланған «Жаңа Өзбекстан» тұжырымдамасы демократиялық, ашық және инновациялық қоғам құруды мақсат етеді.

«Үшінші Ренессанс»--ұлттық ғылым, мәдениет, білім және рухани жаңғыру кезеңінің жаңа белесі болып табылады. Бұл кезең елдің өткен тарихи Ренессанстарынан сабақ алып, қазіргі заман талаптарына сай ұлттық өрлеуге жол ашады. Бірінші Ренессанс IX-XII ғасырлардағы Мауеннахр мәдени өрлеуін білдірсе, екінші Ренессанс Темір ұрпақ дәуірінде ғылыми және мәдени жетістіктерге бағытталған. Үшінші Ренессанс --қазіргі Өзбекстанның стратегиялық даму парадигмасы.

1. «Жаңа Өзбекстанның» идеясының мәні

1.1. Адам қадірін орталыққа қою

Мемлекеттік саясаттың негізгі бағыты—адамның құқықтары мен бостандығын қамтамасыз ету. Әлеуметтік қорғау, денсаулық сақтау, білім беру жүйелерін реформалау адамның дамуына тікелей ықпал етеді.

1.2. Ашық және тиімді басқару

Цифрлық трансформация, «Электрон үкімет» мемлекеттік қызметтерді оңтайландыру қоғам сенімін арттырады. Бұл реформалар мем-

лекеттік басқарудың ашықтығын және есептілігін қамтамасыз етеді.

1.3. Экономикалық модернизация

Индустриалды --инновациялық даму, инвестиция тарту, кәсіпкерлікті қолдау—бәсекеге қабілетті экономика құрудың негізі.

2. Үшінші Ренессанс идеясының ғылыми негіздері

2.1. Білім мен ғылым

Жаңа мектептер, технопарктер, IT-хабтар ашылып, ғылыми зерттеулер қаржыландырылады. Бұл идея интеллектуалды қоғам құруға бағытталған.

2.2. Рухани жаңғыру

Ұлттық мәдени мұраны зерттеу және заманауи өркениетпен үйлестіру —Үшінші Ренессансқа апаратын негізгі бағыт. Мәдени мұраны сақтау, ұлттық құндылықтарды насихаттау ұлттық бірегейлікті нығайтады.

2.3. Инновациялық экономика

Жасанды интеллект, жоғары технологиялық өндірістер, стартап экожүйелері —экономикалық өрлеудің басты факторлары. Бұл бағыт елдің бәсекеге қабілеттілігін арттырады.

3. Стратегиялық бағыттар

3.1. Адами капиталды дамыту

Ғалымдардың айтуынша, адами капитал—дамудың негізгі ресурсы (Г.Беккер, Т.Шульц). Өзбекстанда жастарға арналған инновациялық бағдарламалар іске асырылуда.

3.2. Заң үстемдігі

Сот—құқықтық жүйені реформалау, құқық қорғау институттарын күшейту тұрақты өрлеудің маңызды факторы. Заң үстемдігі экономикалық және әлеуметтік реформаларды тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

3.3. Аймақтық даму

Жаңа қалалар, инфрақұрылым жобалары, жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту —экономикалық және әлеуметтік дамудың маңызды бөлігі.

4. Әлеуметтік—экономикалық әсері

Қоғамда еркін ойлау мәдениеті қалыптасуда.

Азаматтық белсенділік артты.

Жастардың ғылымда, кәсіпкерлікке, инновацияға қызығушылығы өсті.

Халықаралық ынтымақтастық кеңейіп келеді.

Бұл факторлар Үшінші Ренессанстың әлеуметтік және экономикалық негізін қамтамасыз етеді.

Қорыта айтқанда, Жаңа Өзбекстан мен Үшінші Ренессанс идеясы —елдің экономикалық, әлеуметтік, ғылыми және мәдени дамуын үйлестіретін стратегиялық бағдар. Білім, ғылыми, иннова-

ция, жастар әлеуеті, әділдік, ашық басқару—өрлеудің негізгі тіректері.

Мақалада көрсетілген реформалар елдің халықаралық аренадағы беделін арттырады, ұлттық бірегейлікті нығайтады, тұрақты дамуға жол ашады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Mirziyoyev Sh.M. New Uzbekistan Development Strategy
2. Uzbekistan-2030 Strategy
3. Juraev B. The reforms implemented in New Uzbekistan are the foundation of the Third Renaissance.
4. New Uzbekistan's Human Rights Policy — National Human Rights Center.